

O ŠTÝLE, KOMUNIKÁCIU, KULTÚRE A JOZEFovi MISTRÍKovi

Alena Bohunická – Maryna Kazharnovich – Juliana Beňová

*Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Gondova 2, Bratislava*

E-mail: alena.bohunicka@uniba.sk, maryna.kazharnovich@uniba.sk, benova53@uniba.sk

Sté výročie narodenia prof. PhDr. Jozefa Mistríka, DrSc., si jazykovedná obec pripomenula medzinárodnou vedeckou konferenciou s názvom *Štýl – komunikácia – kultúra*, ktorá sa konala 8. – 9. septembra 2021. Organizovala ju Katedra slovenského jazyka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, na ktorej profesor Mistrík dlhoročne pedagogicky pôsobil. Táto dedikácia rezonovala po celé dva dni, od prvých, uvítacích slov hlavnej organizátorky prof. PhDr. Olgy Orgoňovej, CSc., cez vedecké referáty reflektujúce duchovné dedičstvo profesora Mistríka, až po osobné spomienkové prejavy. Výnimočnosť podujatia dotváral i fakt, že jeho súčasťou bolo zasadnutie Štylistickej komisie Medzinárodného komitétu slavistov, ktoré sa konalo deň vopred, teda 7. septembra. Medzi účastníkmi tak boli najväčšie osobnosti slovanskej štylistiky, spolu sa tu stretlo viac ako 70 lingvistov z desiatich krajín sveta. Záštitu nad konferenciou prijal rektor UK prof. JUDr. Marek Števec, PhD., po ňom sa prihovorili dekan Filozofickej fakulty UK prof. Mgr. Marián Zouhar, PhD., riaditeľka Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV doc. Mgr. Gabriela Múcsková, PhD., nestor slovenskej štylistiky prof. PhDr. Jozef Mlacek, CSc., a napokon i syn jubilanta prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc.

Entrée programu v plenárnom rokovaní patrilo referátu s názvom *Text a štýl: vývoj ideí J. Mistríka z pozície novej vedeckej racionality*, ktorý predniesla zahraničná hostka Lilija Duskajevová (Лилия Дускаева), profesorka pôsobiaca na univerzite v ruskom Petrohrade. Vo svojom príspevku vyzdvihla významnosť lingvistických ideí profesora Mistríka pre vývoj štylistiky, osobitnú pozornosť venovala analýze rečovej činnosti v médiapriestore v jej gramatickom, štylistickom, diskurzívnom a mediálnokritickom aspekte. V nasledovnom referáte mohli účastníci spolu s prednášateľkou Olgou Orgoňovou sledovať premeny pojmu štýl v slovenskej štylistike za posledných tridsať rokov. Metodologické metamorfózy (od štylistiky ako náuky o akontextových jazykových modeloch a spôsoboch tvarovania textu cez nazeranie na štýl v rámci sociálne podmieneného rečového konania a najnovšie k chápaniu

štýlu ako konštrukcie kontextovo podmieneného kultúrneho obrazu textu) prinášajú aj novú terminológiu – tak pojem funkčný štýl zastaráva a prenecháva miesto novým metodologickým pendantom, ako je komunikačný štýl či kultúrny štýl. Problematike komunikačnej kultúry v online priestore, výkladu základných komunikačných modelov a funkčných charakteristík jazyka internetu bol venovaný príspevok Natálie I. Klušinovej (Наталья И. Клушина). V centre pozornosti profesorky z Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova bola otázka formovania „novej“ komunikačnej kultúry, ktorej špecifickosť je do značnej miery podmienená mimojazykovými faktormi modernej éry globálnej informatizácie. N. I. Klušinová poukázala na významnú úlohu lingvoekologického výskumu internetového komunikačného priestoru ako spôsobu zvyšovania rečovej kultúry a perspektívneho výskumného smeru v dnešnej médiastylistike. Plenárne zasadnutie prvého dňa ukončil referát venovaný otázke integrácie štylistiky a pragmatiky. Aleksandr Kiklewicz z Warmińsko-Mazurskej univerzity v Olsztynie sa v ňom venoval problému identifikačných znakov týchto vedných disciplín a určenia základných oblastí štylistického výskumu, ktorými sú elokučná štylistika, kontentštylistika a pragmaštylistika. Autor podal charakteristiku indikatívneho a aplikačného aspektu pragmaštylistiky, demonštrujúc perspektívnosť tohto lingvistického smeru, ktorý otvára nové výskumné možnosti pre štylistiku a pragmatiku.

Popoludnie patrilo rokovaniu v sekciách. Otvoril ho znalec dejín a prehistórie štylistiky Michal Křístek z Masarykovej univerzity, ktorý upútal hneď v úvode svojho referátu otázkou: Kde a v akej podobe sa Jozef Mistrík prvý raz dostal do odborného kontaktu so štylistikou? V príspevku s názvom *Jozef Mistrík a česko-slovenské vzťahy v oblasti štylistiky* odkryl vplyvy diela Jozefa Mistríka na českú štylistiku a taktiež dobové súvislosti distribúcie Mistríkovej štylistiky a jej recepcie, z ktorých mnohé boli doteraz slovenskému čitateľovi neznáme. Za týmto retrospektívne ladeným vystúpením nasledoval referát Miloslava Vondráčka z Ústavu pro jazyk český AV ČR, ktorý reflektoval, ako sa za sto rokov, teda v rozsahu obdobia uplynulšieho od narodenia Jozefa Mistríka, zmenili podmienky produkcie a štylizácie písaných textov a fixácie hovorených komunikátov. Rečník načrtol vývojový oblúk od zápisu ceruzkou, cez záznam na mechanickom stroji až po elektronickú čítačku ako prostriedok recepcie textu. Nielen v rámci tohto referátu, ale viackrát na konferencii zaznelo, ako by Jozef Mistrík ústretovo pristupoval k novým komunikačným prostriedkom digitálnej éry. Českú lingvistiku zastupoval na konferencii aj Dan Faltýnek z Univerzity Palackého v Olomouci. Na základe analýzy distribúcie nízko frekventovanej časti slovnej zásoby autorských textov ukázal, že takáto lexika má v autorských textoch pravidelný význam a hrá úlohu v textovej kohézii. Univerzitu Hradec Králové zastupoval na konferencii bohemista Jiří Zeman, ktorý je odbornej obci známy dlhoročným sústredeným výskumom hovorenej (a predovšetkým súkromnej)

reči. Vo svojom referáte nadviazal na Mistríkovu teóriu glutinácie, pričom sa zame-
ral na rytmizáciu začiatkov syntaktických štruktúr v súkromných hovorených preja-
voch. Ako výskumnú vzorku si zobral autentické prejavy mládeže z dopravných
prostriedkov. Prehĺbil tak zároveň poznatky v rámci témy, ktorá bola v českej lin-
gvistike predmetom diskusie hlavne v 20. rokoch 20. storočia – teda v čase narode-
nia Jozefa Mistríka. Významnú oblasť výskumu Jozefa Mistríka, ktorou je štylistika
neverbálnej komunikácie, pripomenula Jana Pekarovičová z hostiteľskej fakulty.
V referáte zachytila dynamiku aktuálnych komunikačných vektorov, ktoré ovplyv-
ňujú výber, štruktúru i zmeny v uplatňovaní neverbálnych prostriedkov v reči. Prí-
spevok je aktuálny aj tým, že v inventári neverbálnych prostriedkov autorka inter-
pretovala i tie modifikované prvky, ktoré vyplývajú z podmienok obmedzenia pohy-
bu a kontaktu počas koronavírusovej pandémie a ktoré narúšajú zaužívané proxe-
mické štandardy.

Veľkú zvedavosť vzbudzoval metaforický názov referátu *Štylistika tika...* Mi-
roslav Dudok z Filozofickej fakulty UK v Bratislave v ňom uvažoval o pulzovaní
štylistiky, pričom využil slovnú hru v slovenčine: *-tika, -tyká, -tiká* na to, aby roz-
vil úvahu o mieste štylistiky v sústave vied, o význame profesora Mistríka a iných
bádateľov v slovenskej a zahraničnej štylistike a napokon o očakávaných trendoch
i prekvapivých výbojoch štylistiky. Ako priznal, s odstupom času ho štylistické
uvažovanie profesora Mistríka ako jeho bývalého školiteľa najviac zaujímalo na
tých miestach, kde dochádzalo k presahu mimo dobovej vedeckej paradigmy, pri-
čom bolo zaujímavé sledovať, či bude Mistrík tento presah myšlienkovito krotiť
alebo rozvíjať. V istom zmysle tieto presahy vo svojom referáte naplnila Lucie
Jílková z Akademie věd ČR, ktorá referovala o svojom výskume na pomedzí šty-
listiky a diskurznej analýzy. Objektom tohto výskumu je bežný (priateľský) rozho-
vor a predmetom skúmania bola prozódia diskurznych markerov v ňom. Z inter-
disciplinárnych presahov lingvistiky ťažil vo svojom referáte aj Radoslav Štefan-
čík z Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorý obohatil lingvistické pohľady na
jazyk o politologické súvislosti. V referáte s názvom *Porovnanie ľavicového
a pravicového populizmu optikou politickej lingvistiky* na základe konkrétnych vý-
razov a komunikačných stratégií dokázal, že hoci na prvý pohľad je politika kraj-
nej ľavice vzdialená politike krajnej pravice, témy, ktoré komunikujú verejnosti,
a hlavne spôsob, akým tieto témy prezentujú, sú podobné. Na ilustráciu spomeňme
výrazy *liberáli* alebo *slniečkari*, ktoré využívajú v rámci rétorickej etiketizácie
Kotlebovci i reprezentanti Smeru. Napokon výsostne monodisciplinárny príspe-
vok pripravili autorky z Prešovskej univerzity Daniela Slančová, Stanislava Spá-
čilová a Anna Timková Lazurová. Ohliadli sa v ňom za vývinom štylistickej termi-
nológie v najstaršom slovenskom lingvistickom časopise *Slovenská reč* vo všet-
kých jeho vydaniach v rokoch 1932 – 2020. Okrem ústredných štylistických termí-

nov ako *štýl* a *sloh* bolo nesmierne zaujímavé sprehľadnenie ich adjektívnych kolo-kátov, sprvoti patriacich do intuitívnej štylistiky, majúcich hodnotiaci význam: *kvetnatejší, barbarský, zlý, jasný, čistý, hladký, jadrný, suchopárny, dobrý*, až ne-skôr vyjadrujúcich funkčnú príslušnosť ako *vedecký, literárny, novinársky, odbor-ný, rečnícky, úradný, umelecký, operný, populárnovedecký* a pod. Prvý konferenč-ný deň v tejto sekcii uzatváral blok referátov špeciálne zameraných na tému jazyka v inkluzívnej interakcii. V rámci tejto sekcie vystúpili referentky z domáceho prac-oviska Alena Bohunická, Kristína Piatková, Perla Bartalošová, Barbora Hurtuko-vá, ako aj Zdenko Dobřík z Filozofickej fakulty UMB. Príspevky plodne prepájali Mistríkovské dedičstvo z oblasti štylistiky, rétoriky a grafológie s aktuálnymi po-trebami skúmania funkcie jazyka v sociálnej inklúzii. Autori interpretovali inklu-zívnu komunikáciu v takých oblastiach, ako je občianska rétorika, úradná komuni-kácia (na prípade premenovania názvu ulice po kontroverznej osobe), kriminalis-tika, komunikácia lekára s pacientom či komunikácia intaktných osôb s osobami so zdravotným znevýhodnením.

Druhú sekciu otvorila profesorka z Permskej štátnej univerzity Elena A. Ba-ženovová (Елена А. Баженова) prezentáciou obsahovo blízkyh štylistických te-órií dvoch významných predstaviteľov slovanskej lingvistiky – profesorky Margar-ity I. Kožinovej (Маргарита И. Кожина) a profesora J. Mistríka, ktorých diela dodnes nestratili na aktuálnosti. Potvrdila to aj celá séria referátov venovaných výskumu špecifik realizácie jednotlivých funkčných štýlov v súčasných komuni-kačných podmienkach. Osobitný záujem a živú diskusiu vyvolal referát Oľgy I. Severskej (Ольга И. Северская), v ktorom sa riešila otázka štylistickej konver-gencie vedeckého štýlu v dôsledku popularizácie, mediatizácie a marketizácie od-bornej komunikácie, čo následne vedie k jej „beletrizácii“. Ruská lingvistka iden-tifikovala črty „nového“ vedeckého štýlu a otvorila plodnú diskusiu k otázke iden-tifikácie špecifik jazykovej komunikácie v podmienkach širokej mediatizácie všetkých sfér verejného života. Profesor Nankingskej univerzity Wang Jiaying vo svojom referáte s názvom *Status náboženského štýlu v ruskom jazyku a niektoré problémy jeho opisu* vyzdvihol problém viacrozmernosti náboženského štýlu z hľadiska jeho funkcií, foriem realizácie a možných prístupov k jeho výkladu. Otázka žánrových špecifik náboženskej komunikácie bola aj v centre pozornosti Tatiany V. Itckovičovej (Татьяна В. Ицкович) z Uralskej federálnej univerzity, ktorá vo svojom referáte predstavila kompozično-tematickú štruktúru modlitby ako žánru náboženskej komunikácie. Dmytro Dergač (Дмитро Дергач) z Kyjev-skej národnej univerzity Tarasa Ševčenka sa vo svojom referáte venoval problema-tike kultúrne podmienenej transformácie systému mediálnej žánrológie vo svetle výkladu žánru ako jednej zo základných komunikačných kategórií. Larisa V. Se-leznevová (Лариса В. Селезнева) prezentovala svoj výskum strategickej úlohy

mytologizácie pri formovaní PR-diskurzu. So zaujímavým príspevkom venovaným reflexii a osvojovaniu slovanských jazykov vystúpil Marek Pieniżek z Pedagogickej univerzity v Krakove, ktorý nastolil aktuálne otázky týkajúce sa jazykového vzdelávania v poľských, českých i slovenských základných a stredných školách. Rozvíjal myšlienku o širokom diskurze, ktorý možno získať aktivovaním medzislovanskej dialogickosti vo vzdelávaní a poukázal na potrebu zaradiť do vzdelávacích programov v slovanských krajinách najmä jazyky slovanských susedov. Problematiku medzijazykovej i vnútrojazykovej lexikálnej komparácie otvorili aj južní Slovania, ktorí sa zamerali na analýzu špecifických jazykových korpusov. Zo storočného korpusu dennej tlače si Strahinja Stepanov z Univerzity v Novom Sade vybral mikrožáner pracovného a kúpno-predajného inzerátu, ktorý skúmal v rámci funkčnej, kontextovej a sociolingvistickej štylistiky, aby poukázal na jeho špecifiká, ktoré ani po sto rokoch nepodliehajú výrazným zmenám. V diskusii zazneli návrhy na rozširujúci výskum najmä pracovných inzerátov, a to z komunikatívno-pragmatického hľadiska v zmysle posunu sociokultúrnych konotácií, rodovej senzitivity či sociálnej ukotvenosti. Mediálny korpus bol aj predmetom skúmania Amely Šehović z Univerzity v Sarajeve, ktorá sa vo výskume zamerala na jazykový štýl a štylistické prostriedky časopisov pre mladých, pričom upozornila na skutočnosť, že niektoré slangizmy sú medzi mládežou používané v rovnakom zmysle už takmer storočie (*frajer*, *štréber*, *fór* a pod.). V lexikálnej oblasti zostal aj posledný referujúci z južných Slovanov Goran Milašin z Univerzity v Banja Luke, ktorý sa venoval extragramatickým lexikálnym syntagmám v súčasnom srbskom jazyku s cieľom potvrdiť ich štruktúru, funkčnosť, význam a expresívnosť.

Vedecký program pokračoval vo štvrtok plenárnym referátom Jany Hoffmannovej z pražskej AV ČR, ktorá sa dlhodobo venuje štylistike hovorenej komunikácie. V príspevku vystupoval do popredia pragmatizačný moment, hlavnou témou boli rozhovory sprevádzajúce vykonávanú činnosť komunikačných partnerov spoločne. Pre štylistiku sú obzvlášť zaujímavé špecifické jazykové nositeľa princípu kooperácie, ktorý primárne reguluje nie jazykovú, ale inú sociálnu činnosť, pri ktorej je hovorenie len sprievodným javom. Branko Tošović z univerzity v rakúskom Grazi predniesol referát o problematike štýlovej diferenciacie jazyka internetu a predstavil typológiu sieťových štýlov. Otázka špecifickosti štylistického statusu mediálneho textu bola v centre pozornosti profesora Bieloruskej štátnej univerzity Viktora I. Ivčenkova (Виктор И. Ивченков), ktorý upozornil na modifikáciu štylistického statusu mediálneho textu a spôsobu jeho vnímania v kontexte širokej informatizácie komunikačného priestoru. Petr Mareš z Univerzity Karlovej sa vo svojom referáte vrátil k odkazu funkčnej štylistiky a uvažoval nad podstatou umeleckého štýlu. Východiskovou tézou týchto úvah sa stáva myšlienka o nesvojbytnosti umeleckého štýlu, ktorý nemožno charakterizovať súhrnným popisom

jeho vlastností a využívaných prostriedkov, pretože využíva prostriedky všetkých iných funkčných štýlov pri vytváraní koloritu o referenčnej situácii. Štvrtkové plenary rokovaním vyvrcholilo referátom Vladimíra Patráša z Univerzity Mateja Bela. Svojím výskumom potvrdil nosnosť Mistríkovej teórie glutinácie aplikáciou na elektronické komunikáty printového typu, ktoré sa vyskytujú vo webovej mediálnej komunikačnej sfére.

Jozef Mistrík penetroval svojou prácou i mediálnu sféru. To rezonovalo v referátoch viacerých domácich i zahraničných účastníkov. Svetlana F. Baryševová (Светлана Ф. Барышева) z Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova vystúpila s referátom o prozodických vlastnostiach vybraných štruktúrnych častí textov televíznych správ, jej kolegyňa Nadežda V. Smirnovová (Надежда В. Смирнова) predstavila charakteristiku naratívnych špecifik a kreatívneho potenciálu multimedialného príbehu ako nového formátu mediálneho textu s dôrazom na výklad techník imersívneho rozprávania. Analýze hodnotiacich konotácií prevzatých lexém v internetovej komunikácii, identifikácii príčin a následkov ich axiologického prehodnotenia venovala svoj referát Larisa T. Kasperovová (Лариса Т. Касперова). V centre pozornosti ďalšieho príspevku od Iriny Dulebovej a Niny Cingerovej z domáceho pracoviska boli neologizmy v médiakomunikácii súvisiace s témou koronavírusovej infekcie. Po nich sa Larisa V. Šulinová (Лариса В. Шулинова) venovala otázke štylistického a pragmatického potenciálu techniky antitézy v architektonike mediálneho textu.

Mária Stanková z Filozofickej fakulty UK v Bratislave podrobne sprehľadnila formy spolupráce Jozefa Mistríka s rozhlasom i televíziou, napokon i formulovala možné prínosy Mistríkových metód pre súčasnú médialingvistiku. Je známe, že Jozef Mistrík ako jeden z prvých slovenských lingvistov abstrahoval esej ako relatívne samostatnú modelovú štruktúru, dokonca zaradil esejistický štýl medzi primárne jazykové funkčné štýly. Na tento „výboj“ nadviazal Miloš Horváth z domáceho pracoviska, ktorý dlhodobo pracuje na teórii eseje, a interpretoval v žánrovom zaradení eseje mediálne texty Michala Havrana. Transformačné aspekty komunikácie v súčasnej ére digitálnych médií, zmenu semiotickej aj štylistickej podstaty komunikácie v nadväznosti na digitálne prostredie reflektovali vo svojich príspevkoch Oľga Škvareninová z Fakulty masmediálnej komunikácie UCM v Trnave aj Ľudmila Lacková z Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Oľga Škvareninová zamerala pozornosť na premenu publicistického štýlu na mediálny štýl, Ľudmila Lacková zaostrila svoje uvažovanie na pandémie ako zlomový moment, ktorý si vyžaduje reelaboráciu súčasných štylistických popisov spontánnej dialogickej komunikácie: jednak (vynútené) digitálne sprostredkovaná komunikácia povoľuje spontánnosť len do určitej miery, jednak digitálne prostredie prináša úplne nové štylistické prvky, prevažne vizuálnej povahy, ktoré sa popisujú ako multimedialne.

Úvahy o štylistike nových médií doplnila svojím referátom Kamila Mrázková z Ústavu pro jazyk český AV ČR, ktorá skúmala komunikáciu polície na sociálnych sieťach Facebook a Twitter.

Zaujímavú diskusiu podnietil svojím príspevkom o štýle a funkciách anotácií k beletristickej tvorbe Jiří Jelínek z Univerzity Hradec Králové. V súvislosti s týmto žánrom vyvstala otázka: koho je to vlastne štýl? Je to štýl autora beletristického textu? Marketéra? Novinára? Kto stojí za tvorbou konkrétneho textu pod názvom anotácia? Beletristickú tvorbu reflektovala vo svojom príspevku z komparatívnej štylistiky aj hostka z Belehradu Stefana Paunović Rodić. Na základe národne nadliterárnych diel (slovenskej *Čučoriedkarne* od Júliusa Satinského a srbskej knihy *Ženski razgovori* od Dušana Radovića) porovnávala rodovú zaťaženosť lexikálnych štýlém v týchto dvoch jazykoch. Viacjazyčnosť bola ústrednou témou referátu domácej účastníčky Stanislavy Moyšovej, ktorý bol v istom zmysle unikátny v tom, že vniesol do konferencie tlmočnícky pohľad. Vo svojom príspevku autorka objasňovala deklarovaný i reálny status oficiálnych jazykov EÚ v európskych inštitúciách. Napokon Lena Ivančová z Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach ponúkla vo svojom referáte príležitosť pozastaviť sa nad využitím kvantitatívnych metód v štylistike. Hoci štýl je a má byť jav flexibilný a plastický a v tejto určenosti sa prieči vedeckej fixácii v podobe invariantov, Ivančová pripomína, že Jozef Mistrík dokázal aplikovať kvantitatívne metódy pri výskume viacerých štylisticky relevantných javov (frekvencia slov, index opakovania slov, glutinácia a pod.).

Posledný tematický blok konferencie bol venovaný jazykovým črtám slovenskojazyčných textov v printových a elektronických médiách v srbskej Vojvodine (Juliana Beňová z Filozofickej fakulty UK v Bratislave), interpretácii ekonomického diskurzu počas pandémie koronavírusu (Iveta Rizeková z Fakulty aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave), charakteristike statusu ako špecifického textového typu v rámci predvolebných komunikátov na sociálnych sieťach (Natalia Kolenčíková z Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV) i používaniu jednoslabičných neprízvučných výrazov *sa, si, mi, ti, by, som* a *i*. na začiatku výpovedí a dialogických replík v (ne)prípravených prejavoch v slovenčine (Katarína Muziková z domáceho pracoviska).

Príjemnou pointou vedeckého rokovania bol spoločenský večer, na ktorom ožila osobnosť Jozefa Mistríka v mysliach účastníkov vďaka dokumentárnemu filmu i spomienkovým prejavom pamätníkov. Tí sprítomnili profesora Mistríka ako kolegu, priateľa, učiteľa i organizátora exkurzií pre cudzincov učiacich sa slovenčinu. Profilové „denné“ žánre konferencie, akými sú referát a diskusia, tak boli doplnené útvarmi zameranými nielen na odbornú, ale i ľudskú stránku tejto výraznej a významnej osobnosti slovenskej lingvistiky 20. storočia. Idey z tohto mnohostranne podnetného podujatia nezostali ohraničené len na ústne odprezentované referáty, diskusie či spomienky

v rámci samotnej vedeckej konferencie. Myšlienky a podnety z podujatia našli ukotvenie v rovnomennom printovo aj elektronicky dostupnom konferenčnom zborníku *Štyl – komunikácia – kultúra* (vydala Univerzita Komenského v Bratislave v roku 2021).¹ Odkaz z diela jedinečnej osobnosti slovenskej lingvistiky profesora Mistríka si pripomínajú v týchto chvíľach domáci a zahraniční lingvisti aj v špeciálnych číslach lingvistických vedeckých časopisov Slovenská reč a Jazykovedný časopis.

¹ Elektronická verzia zborníka je dostupná tu: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/ksj/publikacie/zbornik_s_obalkou.pdf